Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

26. srpnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2003/88/EZ – Članak 17. – Zaštita sigurnosti i zdravlja radnika – Organizacija radnog vremena – Dodatne naknade – Udruga za zaštitu djece – ‚Roditelji dječjeg sela' – Privremena odsutnost roditelja' nositelja prava – Radnice zaposlene kao zamjenski ‚roditelji' – Pojam"

U predmetu C-175/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Korkein oikeus (Vrhovni sud, Finska), odlukom od 24. ožujka 2016., koju je Sud zaprimio 29. ožujka 2016., u postupku

Hannele Hälvä,

Sari Naukkarinen,

Pirjo Paajanen,

Satu Piik

protiv

SOS-Lapsikylä ry,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca četvrtog vijeća, E. Juhász, K. Jürimäe i C. Lycourgos (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 2. ožujka 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za H. Hälvä, S. Naukkarinen, P. Paajanen i S. Piik, najprije P. Ahonen, a zatim P. Ahonen, u svojstvu agenta, uz asistenciju T. Lehtinen, *asianajaja*,

– za SOS-Lapsikylä ry, najprije J. Syrjänen, a zatim J. Syrjänen i J. Nevala, *asianajajat*,

– za finsku vladu, H. Leppo, u svojstvu agenta,

* Jezik postupka: finski

– za njemačku vladu, J. Möller i T. Henze, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, I. Koskinen i M. van Beek, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 6. travnja 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 17. točke 1. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena (SL 2003., L 299, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 31.).

2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između Hannele Hälvä, Sari Naukkarinen, Pirjo Paajanen i Satu Piik, s jedne strane, i njihova poslodavca, SOS-Lapsikylä ry, s druge strane, povodom odbijanja potonjeg da im isplati naknade za dodatne večernje i noćne sate, kao i one odrađene subotom i nedjeljom u razdoblju od 2006. do 2009.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Članak 2. Direktive 2003/88 određuje:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeći pojmovi:

1. ‚radno vrijeme' je vremensko razdoblje u kojem radnik radi, stoji na raspolaganju poslodavcu i obavlja svoje poslove i zadatke u skladu s nacionalnim propisima i/ili praksom;

2. ‚vrijeme odmora' je vremensko razdoblje koje nije radno vrijeme;

[...]".

4 Članak 7. stavak 1. navedene direktive propisuje:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi svaki radnik imao pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna, ovisno o uvjetima za stjecanje prava i za odobravanje takvog odmora utvrđenim nacionalnim propisima i/ili praksom."

5 Članak 17. stavak 1. iste direktive predviđa:

„Uz poštovanje općih načela zaštite sigurnosti i zdravlja radnika, države članice mogu odstupati od članaka 3. do 6., članka 8. i 16. ako, s obzirom na posebne značajke neke djelatnosti, trajanje radnog vremena nije izmjereno i/ili unaprijed određeno ili ga mogu određivati sami radnici, a posebno sljedeći radnici:

(a) radnici na vodećim položajima ili druge osobe koje samostalno odlučuju;

(b) radnici koji su članovi obitelji; ili

(c) radnici koji rade na vjerskim obredima u crkvama i vjerskim zajednicama.”

Finsko pravo

6 Članak 2. stavak 1. työaikalaki (605/1996) (Zakon br. 605/1996 o radnom vremenu) (u daljnjem tekstu: Zakon o radnom vremenu) određuje:

„Osim članka 15. stavka 3., ovaj se zakon ne primjenjuje:

[...]

3. na rad koji radnik obavlja kod kuće ili u takvim uvjetima u kojima se ne može smatrati da je na poslodavcu da obavlja nadzor nad organizacijom radnog vremena;

[...].”

Činjenice u glavnom postupku i prethodno pitanje

7 SOS-Lapsikylä ry, udruga za zaštitu djece, organizira skrb i odgoj djece o kojoj preuzima brigu u okolini koja je najviše slična obiteljskom okruženju u okviru sedam dječjih sela, od kojih svako od njih ima više dječjih kuća. Osoblje dječjih sela sastoji se od direktora, „roditelja” koji su nositelji prava, zamjenskih „roditelja” i drugih stručnih osoba. Dječje kuće stalno su boravište uzdržavane djece i u svakoj od njih živi troje do šestero djece i jedan ili više „roditelja” koji su nositelji prava (ili njihovih zamjenika u slučaju odsutnosti „roditelja” koji su nositelji prava).

8 Tužiteljice u glavnom postupku bile su zaposlene u SOS-Lapsikylä ry kao zamjenski „roditelji” do 2009., a neke od njih do 2010. U svojstvu „roditelja” koji su zamjenjivali „roditelje” nositelje prava tijekom odsutnosti potonjih (zbog slobodnih dana, godišnjih odmora ili bolesti), tužiteljice u glavnom postupku živjele su s djecom i same se brinule za dječju kuću te su skrbjele za maloljetne stanovnike i njihov odgoj, osobito obavljajući kupnju namirnica i prateći djecu na aktivnosti izvan kuće.

9 One su pokrenule postupak pred Etelä-Savon käräjäoikeus (prvostupanjski sud regije Savo, Finska) sa zahtjevom da se utvrdi da su usluge koje su pružile u SOS-Lapsikylä ry predstavljale „rad” u smislu članka 1. Zakona o radnom vremenu i da se potonjem naloži da im isplati naknadu za prekovremeni rad, rad navečer, noćni rad i rad subotom i nedjeljom za godine 2006. do 2009. na temelju tog zakona i kolektivnog ugovora za dotični sektor.

10 Presudom od 4. svibnja 2012. je Etelä-Savon käräjäoikeus (prvostupanjski sud regije Savo) odbio tužbu tužiteljica u glavnom postupku utvrdivši da njihov rad nije predmet Zakona o radnom vremenu. Nakon što je Etelä-Savon käräjäoikeus (prvostupanjski sud regije Savo) odbio tužbu, tužiteljice u glavnom postupku su podnijele žalbu protiv presude tog suda pred Itä-Suomen hovioikeus (žalbeni sud istočne Finske), koji je potvrdio navedenu presudu odlukom od 4. srpnja 2013. Tužiteljice u glavnom postupku su protiv te presude podnijele žalbu sudu koji je uputio zahtjev.

11 Taj sud ističe da predstavnici poslodavca ne kontroliraju svakodnevni rad zamjenskih „roditelja” i da im poslodavac ne daje naloge o razdobljima rada i odmora tijekom radnih dana. U granicama koje nameću potrebe djeteta, zamjenski „roditelj” može sam odlučiti o organizaciji i sadržaju svojeg rada. Međutim, za svako je dijete određen plan skrbi i odgoja prema kojem zamjenski „roditelj” mora brinuti o djetetu i u skladu s kojim mora izraditi izvješće. Osim toga, zamjenski „roditelj” se usuglašava s „roditeljem” nositeljem prava u pogledu funkcioniranja dječje kuće koju vodi i s njom povezanih praktičnih pitanja.

12 Prema ugovorima o radu tužiteljica u glavnom postupku, godišnje usluge pružale su se u 190 razdoblja od 24 sata, osim za jednu od njih čija je godišnja radna obveza iznosila 170 24-satnih razdoblja, od čega valja oduzeti 30 do 33 dana godišnjeg odmora. U praksi se trajanje zamjenskih razdoblja kretalo od nekoliko dana do više tjedana.

13 Sud koji je uputio zahtjev također ističe da direktor unaprijed utvrđuje popise u kojima se za svaki dan navodi kuća u kojoj će raditi zamjenski „roditelj”. Potonji s „roditeljem” nositeljem prava dogovara vrijeme početka zamjenskog razdoblja. Dnevni se planovi također moraju utvrditi na način da svaki radnik prosječno raspolaže s dva slobodna vikenda mjesečno. Tijekom zamjenskog razdoblja radnik također ima pravo na jedan slobodni dan tjedno. Plaća zamjenskih „roditelja” se utvrđuje na fiksnoj mjesečnoj osnovici, pri čemu se podrazumijeva da zamjenski „roditelj” koji radi više od 190 razdoblja od 24 sata ima pravo na dodatnu naknadu.

14 Sud koji je uputio zahtjev pozvan je utvrditi je li Zakon o radnom vremenu primjenjiv na zamjenske „roditelje”, što bi za posljedicu imalo to da je SOS-Lapsikylä ry obvezan tužiteljicama u glavnom postupku dodijeliti tražene naknade. Konkretno, valja utvrditi jesu li aktivnosti zamjenskih „roditelja” isključene iz područja primjene tog zakona na temelju njegova članka 2. stavka 1. točke 3. Sud koji je uputio zahtjev ističe da prema toj odredbi rad koji radnik obavlja kod kuće ili u takvim uvjetima u kojima se ne može smatrati da je na poslodavcu da obavlja nadzor nad organizacijom radnog vremena nije obuhvaćen odredbama koje se odnose na organizaciju radnog vremena, s iznimkom članka 15. stavka 3. Zakona o radnom vremenu koji u ovom slučaju nije relevantan.

15 Prema sudu koji je uputio zahtjev, Zakonom o radnom vremenu se prenosi Direktiva 2003/88 čije pojedine odredbe, osobito članak 17. stavak 1., dopuštaju nacionalnom zakonodavcu da pod određenim uvjetima odstupi od uređenja razdoblja rada i odmora određenih tom direktivom.

16 Sud koji je uputio zahtjev još ističe da Zakonom o radnom vremenu nije uređeno samo radno vrijeme, trajanje zakonskog radnog vremena, prekoračenje tog trajanja, noćni rad i rad u smjenama, kao i razdoblja odmora i rad nedjeljom, već se također utvrđuju naknade koje se duguju iz raznih razloga kao što je naknada za prekovremeni rad i rad nedjeljom.

17 Iako je sud koji je uputio zahtjev svjestan da se Direktiva 2003/88 ne primjenjuje na naknadu radnika, osim određenih iznimaka u vezi s plaćenim godišnjim odmorom, on ipak smatra da je tumačenje te direktive bitno za rješavanje spora koji je u tijeku pred njim. Naime, pravo na dodatke na plaću utvrđene Zakonom o radnom vremenu ovisi o tome primjenjuje li se u ovom slučaju taj zakon, kojim je također uređeno radno vrijeme i odmor.

18 Konkretno, sud koji je uputio zahtjev smatra da je za tumačenje iznimke predviđene u članku 2. stavku 1. točki 3. Zakona o radnom vremenu prije svega relevantno odstupanje sadržano u članku 17. stavku 1. Direktive 2003/88.

19 Prema sudu koji je uputio zahtjev, iz presude od 14. listopada 2010., Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612), proizlazi da se, ako s jedne strane nije dokazano da radnici mogu odlučiti o broju svojih radnih sati i da s druge strane nisu obvezni biti prisutni na mjestu rada prema fiksnom radnom vremenu, odstupanje iz članka 17. stavka 1. Direktive 2003/88 ne primjenjuje.

20 Sud koji je uputio zahtjev međutim smatra da se činjenice u predmetu u kojem je donesena navedena presuda znatno razlikuju od predmeta u kojem postupa, posebice što se tiče prirode rada i uvjeta njegova obavljanja.

21 On također ističe da je rad koji su obavljale tužiteljice u glavnom postupku po svojem sadržaju rad koji obavljaju radnici koji su članovi obitelji, koji je izričito obuhvaćen člankom 17. stavkom 1. točkom (b) Direktive 2003/88. Navedeni sud usto ističe da se ta odredba mora tumačiti strogo, ali da popis

djelatnosti koje obuhvaća nije taksativan. On nadalje smatra da je moguće da se to odstupanje primjenjuje na rad zamjenskih „roditelja”, iako se ne radi o radnicima koji su članovi obitelji u smislu članka 17. stavka 1. točke (b) te direktive.

22 Sud koji je uputio zahtjev nadalje navodi da su, u ovom slučaju, mogućnosti poslodavca da kontrolira radno vrijeme tužiteljica u glavnom postupku bile ograničene jer je takva kontrola mogla utjecati na mogućnost zamjenskog „roditelja” da se ponaša poput pravog roditelja i uspostavi povjerenje s djecom. Navedeni sud dodaje da se čini da nije bilo takve kontrole. Naime, zamjenski „roditelji” samostalno odlučuju o vlastitim zadaćama, odmoru i kretanjima izvan kuće u granicama koje nameću potrebe djece, pri čemu je točno da te potrebe utječu na mogućnost tih zamjenskih „roditelja” da se posvete osobnim stvarima i da slobodno organiziraju svoj život.

23 U tim okolnostima Korkein oikeus (Vrhovni sud, Finska) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 17. stavak 1. Direktive 2003/88 tumačiti na način da u njegovo područje primjene može ulaziti rad u dječjoj kući, kako je gore opisan, u okviru kojeg radnik koji zamjenjuje „roditelja dječjeg sela” djece preuzete na skrb tijekom vremena njegove odsutnosti živi s djecom u okolnostima koje nalikuju obiteljskima te se tom prilikom samostalno brine o potrebama djece i obitelji onako kako bi to činio pravi roditelj?”

O prethodnom pitanju

24 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavak 1. Direktive 2003/88 tumačiti na način da se može primijeniti na plaćenu aktivnost, poput ove o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja se sastoji od brige o djeci u obiteljskim uvjetima, kao zamjena za osobu koja je primarno za to zadužena.

25 Uvodno valja podsjetiti da je Direktiva 2003/88, osim iznimke predviđene za poseban slučaj iz njezina članka 7. stavka 1. koji se odnosi na plaćeni godišnji odmor, ograničena na uređenje određenih vidova organizacije radnog vremena, u svrhu zaštite sigurnosti i zdravlja radnika, tako da se načelno ne primjenjuje na njihovu naknadu (vidjeti u tom smislu presudu od 10. rujna 2015., Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras, C-266/14, EU:C:2015:578, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

26 Međutim, to utvrđenje ne znači da ne treba odgovoriti na prethodno pitanje koje je Sudu upućeno u ovom predmetu.

27 Naime, kako je istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 45. svojeg mišljenja, spor povodom kojeg je pokrenut postupak pred sudom koji je uputio zahtjev odnosi se na pitanje primjenjuje li se Zakon o radnom vremenu na zamjenske „roditelje” i imaju li tužiteljice na temelju te činjenice pravo na traženu naknadu.

28 U tim je okolnostima sud koji je uputio zahtjev zatražio od Suda tumačenje članka 17. stavka 1. Direktive 2003/88, koja je, prema pojašnjenju tog suda, u nacionalno pravo prenesena člankom 2. stavkom 1. točkom 3. Zakona o radnom vremenu.

29 Valja, međutim, utvrditi mogu li aktivnosti koje su obavljale tužiteljice u glavnom postupku u svojstvu zamjenskih „roditelja” biti obuhvaćene područjem primjene članka 17. stavka 1. Direktive 2003/88, koja državama članicama pod određenim uvjetima dopušta odstupanje od članaka 3., 6., 8. i 16. te direktive ako sami radnici ne mogu mjeriti ili unaprijed odrediti trajanje radnog vremena zbog posebnih značajki aktivnosti koje se obavljaju.

30 U tom pogledu valja istaknuti da su, kako navodi sud koji je uputio zahtjev, zamjenski „roditelji” zaposlenici SOS-Laspikylä ry za vrijeme odsutnosti „roditelja” nositelja prava, koji su također zaposleni kod istog poslodavca, zaduženi za preuzimanje svakodnevnog vođenja dječje kuće kao i za skrb i odgoj djece koja tamo žive tijekom neprekinutih 24-satnih razdoblja, koja se mogu protezati kroz nekoliko dana, uz pravo na jedan dan odmora tjedno i, prosječno, dva slobodna vikenda mjesečno.

31 Prema sudskoj praksi Suda, odstupanje iz članka 17. stavka 1. Direktive 2003/88 treba tumačiti na način koji ograničuje njegov doseg na ono što je nužno za zaštitu interesa koji se tim odstupanjem štite (presude od 9. rujna 2003., Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, t. 89., i od 14. listopada 2010., Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, t. 40.).

32 Sud je također presudio da se navedeni članak 17. stavak 1. primjenjuje na radnike čije se ukupno radno vrijeme ne može mjeriti ili unaprijed odrediti odnosno koje sami radnici ne mogu odrediti zbog posebnih značajki aktivnosti koje se obavljaju (presude od 7. rujna 2006., Komisija/Ujedinjena Kraljevina, C-484/04, EU:C:2006:526, t. 20., i od 14. listopada 2010., Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, t. 41.).

33 U tom pogledu, prilikom konkretne ocjene okolnosti slučaja sud koji je uputio zahtjev mora uzeti u obzir činjenicu, kako je istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 68. mišljenja, da je radno vrijeme zamjenskog „roditelja” uvelike unaprijed određeno ugovorom o radu sklopljenim s poslodavcem jer je broj 24-satnih razdoblja koje godišnje mora odraditi utvrđen ugovorom. Usto, taj sud također mora uzeti u obzir činjenicu da navedeni poslodavac unaprijed utvrđuje popise na kojima se u redovitim razmacima navode razdoblja od 24 sata tijekom kojih je zamjenski „roditelj” zadužen za vođenje dječje kuće.

34 S obzirom na te elemente, nije moguće tvrditi da se ukupno radno vrijeme zamjenskih „roditelja” ne može mjeriti ili unaprijed odrediti odnosno da ga sami radnici ne mogu odrediti zbog posebnih značajki aktivnosti koje se obavljaju, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

35 To se utvrđenje ne dovodi u pitanje, s obzirom na elemente dostupne Sudu, činjenicom da tijekom razdoblja u kojima su zaduženi za vođenje dječje kuće zamjenski „roditelji” imaju određenu autonomiju u korištenju vremena i posebice organizaciji svakodnevnih zadaća, kretanja i razdoblja mirovanja, a da pritom ne postoji kontrola poslodavca.

36 Naime, kao prvo, valja istaknuti da poteškoće s kojima se može susresti poslodavac pri kontroli izvršavanja svakodnevnih aktivnosti zaposlenika općenito ne mogu biti dovoljne da bi se utvrdilo da se ukupno radno vrijeme potonjih ne može mjeriti ili unaprijed odrediti odnosno da ga sami radnici ne mogu odrediti jer poslodavac unaprijed određuje i početak i završetak rada.

37 Nadalje, u ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da poslodavac ne kontrolira način na koji zamjenski „roditelj” obavlja svoje aktivnosti u razdobljima od 24 sata tijekom kojih je zadužen za dječju kuću. Međutim, poslodavac unaprijed utvrđuje popise u kojima se za svaki dan navodi kuća koju će voditi zamjenski „roditelj”. Potonji s „roditeljem” nositeljem prava dogovara vrijeme početka zamjenskog razdoblja. Dnevni se planovi također moraju utvrditi na način da svaki radnik prosječno raspolaže s dva slobodna vikenda mjesečno. Dakle, u odluci kojom se upućuje zahtjev ništa ne upućuje na to da poslodavac ne bi mogao kontrolirati je li, s jedne strane, zamjenski „roditelj” preuzeo dječju kuću u dogovorenom trenutku i je li, s druge strane, obavljao zamjenu do isteka dodijeljenih mu razdoblja od 24 sata.

38 Konačno, iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da je zamjenski „roditelj” obvezan sastaviti izvješće o načinu na koji je primijenio plan skrbi i odgoja osmišljen za svako dijete. To je izvješće stoga sredstvo kontrole kojim poslodavac raspolaže i koje potonji može koristiti da bi provjerio način na koji njegovi zaposlenici obavljaju aktivnosti i izmjeriti njihovo radno vrijeme.

39 Kao drugo, kako iznosi sud koji je uputio zahtjev, mogućnost zamjenskih „roditelja” da u određenoj mjeri odluče o razdobljima svoje neaktivnosti tijekom razdoblja od 24 sata za vrijeme kojih su zaduženi za dječju kuću ne dopušta im međutim da slobodno odrede broj radnih sati koje odrađuju u navedenim razdobljima.

40 S jedne strane, kako navodi sud koji je uputio zahtjev, valja primijetiti da se zamjenski „roditelji” moraju uskladiti s „roditeljima” koji su nositelji prava o načinu vođenja dječje kuće i da je protivno općoj strukturi sustava prihvata koji provode dječja sela dopustiti zamjenskim „roditeljima” da sadržajno promijene rutinu kuće koju privremeno vode, osobito što se tiče vremenskog rasporeda, a koju su uspostavili „roditelji” nositelji prava. Poštovanje te rutine znači zapravo da sami zamjenski „roditelji” ne mogu slobodno odrediti svoje radno vrijeme.

41 S druge strane, valja istaknuti da se „radnim vremenom” u smislu članka 2. stavka 1. Direktive 2003/88 trebaju smatrati razdoblja tijekom kojih radnik radi, stoji na raspolaganju poslodavcu i obavlja svoje poslove i zadatke u skladu s nacionalnim propisima i/ili praksom (presuda od 10. rujna 2015., Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras, C-266/14, EU:C:2015:578, t. 25.).

42 Slijedom toga, razdoblja neaktivnosti koja se mogu pojaviti tijekom razdoblja od 24 sata za vrijeme kojih zamjenski „roditelj” vodi dječju kuću dio su izvršavanja dužnosti tog radnika i smatraju se radnim vremenom jer zamjenski „roditelj” mora biti fizički prisutan na mjestu koje je odredio poslodavac i mora biti na raspolaganju potonjem da bi mogao odmah pružiti odgovarajuće usluge u slučaju potrebe (vidjeti u tom smislu presudu od 1. prosinca 2005., Dellas i dr., C-14/04, EU:C:2005:728, t. 48., i rješenje od 11. siječnja 2007., Vorel, C-437/05, EU:C:2007:23, t. 28.).

43 Budući da su ta razdoblja neaktivnosti bila sastavni dio radnog vremena zamjenskih „roditelja”, njihova mogućnost određivanja trenutka početka i završetka nije jednaka mogućnosti tih radnika da slobodno utvrde početak i završetak radnog vremena.

44 Osim toga, i pod pretpostavkom da se određena razdoblja neaktivnosti tijekom razdoblja od 24 sata za vrijeme kojih su zamjenski „roditelji” zaduženi za dječju kuću mogu smatrati vremenom odmora, a ne radnim vremenom u smislu članka 2. stavka 2. Direktive 2003/88, s obzirom na to da, kako je SOS-Lapsikylä ry naveo tijekom rasprave, a što nije osporeno, zamjenski „roditelji” moraju u svakom trenutku biti dostupni, oni ipak mogu napustiti mjesto rada kada djeca o kojoj brinu imaju obveze izvan kuće, ta se mogućnost napuštanja radnog mjesta odnosi samo na jedan dio njihove svakodnevne satnice i ne određuju je sami zamjenski „roditelji” nego vrijeme u kojem su djeca odsutna. Stoga ta posebnost radnih uvjeta zamjenskih „roditelja” ne može dovesti do zaključka da njihovo ukupno radno vrijeme nije izmjereno ili unaprijed određeno odnosno da ga u potpunosti određuju sami zamjenski „roditelji”.

45 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da, s obzirom na elemente dostupne Sudu, u okolnostima poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku, ništa ne upućuje na to da bi plaćena aktivnost zamjenskih „roditelja” mogla biti obuhvaćena područjem primjene članka 17. stavka 1. Direktive 2003/88. Prema tome, nije potrebno provjeriti može li se aktivnost zamjenskih „roditelja” u drugim pogledima izjednačiti s jednom od triju navedenih aktivnosti primjera radi navedenih u tom članku i, posebice, s „radnicima koji su članovi obitelji” iz članka 17. stavka 1. točke (b) te direktive.

46 U svakom slučaju, i kako je u točkama 72. do 80. svojeg mišljenja istaknuo nezavisni odvjetnik, zamjenski se „roditelji” ne mogu smatrati radnicima koji su članovi obitelji, slijedom čega nisu obuhvaćeni iznimkom iz članka 17. stavka 1. točke (b) Direktive 2003/88.

47 Naime, takvo odstupanje koje se treba tumačiti strogo, kako se ističe u točki 31. ove presude, obuhvaća isključivo rad u okviru u kojem je radni odnos poslodavca i zaposlenika obiteljske naravi. U takvom kontekstu koji odlikuju povjerenje i poseban angažman stranaka moguće je naime dopustiti da se ukupno radno vrijeme ne može izmjeriti ili unaprijed odrediti ili da ga može odrediti zaposleni član obitelji.

48 Međutim, sama okolnost da se dotična aktivnost odnosi na odgojne zadaće i osjećaje koje načelno gaje roditelji prema djeci ne omogućuje podvođenje navedene aktivnosti pod iznimku predviđenu u članku 17. stavku 1. točki (b) Direktive 2003/88.

49 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na upućeno pitanje valja odgovoriti da članak 17. stavak 1. Direktive 2003/88 treba tumačiti na način da se ne može primijeniti na plaćenu aktivnost, poput ove o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja se sastoji od brige o djeci u obiteljskim uvjetima, pri čemu se zamjenjuje osoba koja je primarno za to zadužena, ako nije utvrđeno da trajanje ukupnog radnog vremena nije izmjereno ili unaprijed određeno odnosno da ga u potpunosti može odrediti sam radnik, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Troškovi

50 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 17. stavak 1. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena treba tumačiti na način da se ne može primijeniti na plaćenu aktivnost, poput ove o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja se sastoji od brige o djeci u obiteljskim uvjetima, kao zamjena za osobu koja je primarno za to zadužena ako nije utvrđeno da trajanje ukupnog radnog vremena nije izmjereno ili unaprijed određeno odnosno da ga u potpunosti može odrediti sam radnik, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Potpisi